

**ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ.
ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ**

Καθηγητής Dusan Sidjanski

Επίτιμος Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πολιτισμού
Ειδικός Σύμβουλος του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Στα βήματα του Πλάτωνα για μία εμπειρική μέθοδο διδασκαλίας των επιστημών ευθύς από την προσχολική αγωγή και τη στοιχειώδη εκπαίδευση (*Hands On*).
- Το κύριο πλεονέκτημα της Ενωμένης Ευρώπης είναι το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και καινοτομίας στα πεδία της επιστήμης και της τεχνολογίας, αρμονικά ενσωματωμένο με τον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό.
- Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (European Institute of Innovation and Technology - EIT) ενισχύει τη συνεργασία ανάμεσα στην εκπαίδευση, την έρευνα και την μεταφορά τεχνολογίας στο πλαίσιο των Κοινοτήτων της Γνώσης και της Καινοτομίας – ΚΓΚ (Knowledge and Innovation Communities - KICs).

**ΑΠΕΙΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

Καθηγητής Κώστας Γαβρόγλου
ΜΙΘΕ - Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Διευθυντής του Ιστορικού Αρχείου
του Πανεπιστημίου Αθηνών

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η θεσμοθέτηση της οδηγίας της Bologna έχει δημιουργήσει ένα νέο πλαίσιο για τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες.

Ακόμη και πολλοί από τους πρωταγωνιστές της Bologna αναγνωρίζουν ότι το πλαίσιο αυτό δεν έχει συμβάλει στην ενίσχυση των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, συχνά αναπροσανατολίζοντας ερευνητικές προτεραιότητες και καθιερώνοντας νέους τρόπους αποτίμησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Το βασικό θέμα της ομιλίας θα είναι η συζήτηση ως προς το αβέβαιο μέλλον αυτών των επιστημών όπως και ορισμένες προτάσεις για να διαφυλαχθεί μία παράδοση που έχει να επιδείξει λαμπρά αποτελέσματα, και η οποία, ως ένα βαθμό, έχει συνδιαμορφώσει την Ευρωπαϊκή ταυτότητα.

**ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ;
ΣΤΗΝ ΕΠΙΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ Η ΣΤΗΝ
ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΕΛΑΤΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΥ;**

Καθηγητής Κώστας Δελίδης
π. Ειδικός γραμματέας για θέματα ΤΕΙ
στο Υπουργείο Παιδείας
π. Πρόεδρος ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο παγκόσμιο σκηνικό, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα με επικρατούσες τις έννοιες της παγκοσμιοποίησης, της ελεύθερης αγοράς και του ανεξέλεγκτου ανταγωνισμού, είναι υποχρεωμένο το κάθε σύστημα, άρα και το Πανεπιστήμιο, να υιοθετήσει συγκεκριμένες πρακτικές λειτουργίας προκειμένου να εξασφαλιστεί ο ελάχιστος απαιτούμενος βαθμός ανάπτυξης που θα εγγυάται την επιβίωσή του.

Οι δύο βασικές θεωρίες-απόψεις της αγοράς: του **προϊοντοκεντρισμού** και του **πελατοκεντρισμού** επηρεάζουν σημαντικά και την πορεία του Πανεπιστημίου. Η άποψη-φιλοσοφία του **πελατοκεντρισμού**, δηλαδή η παραγωγή αγαθών, προϊόντων και υπηρεσιών σύμφωνα με τις απαιτήσεις των πελατών κερδίζει καθημερινά έδαφος έναντι της αντίθετης άποψης του **προϊοντοκεντρισμού**, δηλαδή της παραγωγής και διάθεσης στην αγορά ενός προϊόντος επωνύμου ή όχι, το οποίο με το κατάλληλο μάρκετινγκ γίνεται ελκυστικό και στην ουσία επιβάλλεται στο καταναλωτικό κοινό.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει να εξεταστεί η πορεία του ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ, αλλά και της εκπαίδευσης γενικότερα, σαν μια διαδικασία-διεργασία παραγωγής «**συγκεκριμένου προϊόντος**» για την εξυπηρέτηση προδιαγραφμένων κοινωνικών αναγκών. Είναι γεγονός ότι τα προϊόντα που παράγουν τα πανεπιστήμια (πτυχιούχοι κυρίως, αλλά και ερευνητικά αποτελέσματα, χάραξη νέων ιδεολογικών ρευμάτων, παροχή υπηρεσιών, συμβουλών κλπ δευτερευόντως) έχουν ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά και δεν μπορούν να εκτιμηθούν με τα κριτήρια της αγοράς. Παρ' όλα αυτά, σε περιόδους οικονομικής κρίσης, όπως η σημερινή, το κόστος παραγωγής οποιουδήποτε προϊόντος άρα και του πανεπιστημιακού αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα στο σχεδιασμό της πορείας και της εξέλιξης του φορέα παραγωγής άρα και του

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ. Σαφώς στο σχεδιασμό της πορείας ενός λειτουργικού οργανισμού, όπως είναι το πανεπιστήμιο, πρέπει να συνδυάζεται το όραμα με τη δυνατότητα υλοποίησης του σχεδίου. Το πανεπιστήμιο πρέπει να είναι λειτουργικά και ενεργά ενταγμένο μέσα στην κοινωνία, έστω και μέσα στα πλαίσια της φιλοσοφίας ενός χαλαρού πελατοκεντρισμού. Η εξωστρέφεια του πανεπιστημίου συνδυασμένη με την κατάλληλη προσαρμογή στις εκάστοτε εξελίξεις και τις κοινωνικές απαιτήσεις αποτελεί εγγύηση για τη βιωσιμότητά του. Αντίθετα, ο εγκλωβισμός του μέσα στο μανδύα της εσωστρέφειας οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια σε λειτουργικό εκφυλισμό, όπως η αιμομιξία σε μια βιολογική ομάδα.

Για το λόγο αυτό, σχετικά με την πορεία του πανεπιστημίου, προκύπτουν σοβαρά ερωτηματικά τα οποία ζητούν και τις αντίστοιχες τεκμηριωμένες απαντήσεις:

1. Μπορεί το πανεπιστήμιο να λειτουργήσει σαν κλειστό σύστημα χωρίς κοινωνική νομιμοποίηση και αποδοχή;
2. Μπορεί να λειτουργήσει η εκπαίδευση και ειδικότερα η ανώτατη με τη φιλοσοφία του πελατοκεντρισμού, παράγοντας δηλαδή πτυχιούχους και άλλες υπηρεσίες υποτασσόμενη απόλυτα στις απαιτήσεις της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας ;
3. Ποιος καθορίζει το αρχέτυπο-profile του πτυχιούχου, του βασικού «**πανεπιστημιακού προϊόντος**»;
4. Ποια είναι η μορφή-profile του «πανεπιστημίου» του παρόντος και του μέλλοντος;
5. Η έρευνα που γίνεται στα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης πόσο ανεξάρτητη μπορεί να είναι;
6. Σε ποιο βαθμό πρέπει η έρευνα να είναι κατευθυνόμενη, ώστε να συνάδει με την αναπτυξιακή προσπάθεια σε τοπικό, εθνικό ή/και διεθνές περιβάλλον;
7. Οφείλει το πανεπιστήμιο να λειτουργεί με επιχειρηματικά-επενδυτικά κριτήρια και πώς μπορεί να εκτιμηθεί η αγοραία αξία του εκπαιδευτικού προϊόντος;
8. Καινοτόμες δραστηριότητες, κατά κανόνα υψηλού κόστους, μέχρι ποιο σημείο μπορεί να είναι ανταποδοτικές έτσι ώστε να είναι εφικτή η χρηματοδότησή τους;

Ο προβληματισμός αυτός απασχολεί συνεχώς την κοινωνία και γίνονται παγκόσμια προσπάθειες για την εξεύρεση της κατάλληλης λύσης σύμφωνα με τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν. Φαίνεται ότι η απάντηση στο ερώτημα: ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ήταν, είναι και θα είναι το διαρκώς κοινωνικό ζητούμενο.

ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ;

Πρύτανης Ελένη Αρβελέρ

Πρόεδρος Δ.Σ. Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΟΜΙΛΙΑΣ

- Είναι δυνατό σήμερα, με τα άλματα που κάνει η επιστήμη, με την εμφάνιση όλο και νέων επιστημών να είναι ένας οργανισμός παν-επιστήμιον ;
- Ποιά η συνάρτηση των πανεπιστημιακών σπουδών με την ανάλογη επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση;
- Ποιό το καθήκον της ακαδημαϊκής-πανεπιστημιακής κοινότητας στη διάδοση και στον εμπλουτισμό του γνωστικού επιπέδου;
- Προβλήματα της πανεπιστημιακής έρευνας.
- Σχέσεις του Πανεπιστημίου :
  - α) με την κοινωνία
  - β) με τον επιχειρηματικό και οικονομικό κόσμο,
  - γ) με τις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδεςκ.τ.λ.
- Προβλήματα του φοιτητικού κόσμου :
  - Εισαγωγή στο πανεπιστήμιο
  - Δίδακτρα & υποτροφίες
  - Πολιτιστικές και αθλητικές οργανώσεις
- Πανεπιστημιακό Άσυλο
- Ιδιωτική Ανώτατη Εκπαίδευση